

Het valideren van diagnostische criteria voor psychogene bewegingsstoornissen

Bij 2 - 25% van alle poliklinische neurologische patiënten is er sprake van een psychogene bewegingsstoornis. Deze stoornissen worden doorgaans pas laat gediagnosticeerd. Als de diagnose in een eerder stadium op een betrouwbare manier gesteld kan worden, wordt onnodige diagnostiek voorkomen en is bovendien de kans op herstel groter. Voorwaarde hiervoor is de beschikbaarheid van valide diagnostische criteria. Het retrospectief cohortonderzoek van Shill en Gerber (2006) doet vanuit neurologisch perspectief een poging dergelijke criteria te valideren.

Shill en Gerber adapteerden de in 1988 door Fahn en Williams opgestelde diagnostische criteria. Een psychogene bewegingsstoornis wordt 'klinisch bewezen' geacht wanneer deze herstelt tijdens behandeling met psychotherapie, afwezig is wanneer de patiënt zich niet geobserveerd voelt, of, in het geval van dystonieachtige klachten, wanneer een *Bereidchapspotential*, een corticale potentiaal die aan een willekeurige beweging voorafgaat, op het eeg zichtbaar is. Voor niet 'klinisch bewezen' psychogene bewegingsstoornissen zijn primaire en secundaire criteria opgesteld. Primaire criteria zijn inconsistentie met een neurologische aandoening, excessieve pijn of vermoeidheid, eerdere blootstelling aan een ziektemodel en secundaire ziekte-winst. Secundaire criteria zijn multiple somatisatieklachten en de aanwezigheid van een psychiatrische stoornis. Graden van waarschijnlijkheid zijn gedefinieerd aan de hand van verschillende aantallen van aanwezige primaire en secundaire symptomen.

De validiteit van deze criteria is bij 29 patiënten met een psychogene bewegingsstoornis en 50 niet-gematchte controlepatiënten met een organische bewegingsstoornis onderzocht. De sensitiviteit van deze criteria voor het stellen van een 'klinisch waarschijnlijke' of 'klinisch zekere' diagnose van psychogene bewegingsstoornis blijkt 83%

en de specificiteit 100%.

Het onderzoek kent echter verschillende beperkingen. Allereerst is het aantal patiënten beperkt. Daarnaast maakt de retrospectieve opzet dat bepaalde variabelen, zoals de secundaire ziekte-winst, moeilijk te beoordelen zijn. Ten slotte wordt het oordeel van de clinicus als gouden standaard gebruikt, terwijl diezelfde clinicus ook oordeelt over de opgestelde criteria, hetgeen een positieve vertekening van de resultaten kan opleveren.

Wat dit onderzoek interessant maakt, is niet alleen het feit dat het een van de weinige valideringsonderzoeken op dit terrein is, maar ook dat de criteria zoals die vanuit neurologische hoek zijn opgesteld, meer gebaseerd zijn op observeerbare en verifieerbare symptomen dan de gangbare DSM-criteria voor conversie. Moeilijk hard te maken criteria zoals een psychologische luxerende factor en de mate van beperking door de stoornis worden losgelaten. De voorgestelde criteria impliceren wél dat de psychiater tijdens zijn opleiding, en ook daarna, voldoende neurologische kennis en ervaring dient te hebben om de diagnose 'psychogene bewegingsstoornis' te kunnen stellen.

LITERATUUR

Shill, H., & Gerber, P. (2006). Evaluation of clinical diagnostic criteria for psychogenic movement disorders. *Movement disorders*, 21, 1163-1168.

N. HAEX, arts in opleiding tot psychiater
A.F.G. LEENTJENS, psychiater

De relatie tussen 'household chaos', opvoedingsstijl en gedrag

Dat ontwikkeling en gedrag mede bepaald worden door een interactie tussen de opgroeiende persoon en zijn of haar omgeving is algemeen bekend en geaccepteerd.

Coldwell e.a. (2006) hebben de invloed onderzocht van een specifieke contextuele factor, 'household

chaos', op het gedrag van kinderen in de schoolleeftijd. 'Household chaos' is een omgeving met een hoog geluidsniveau, veel drukte en een gebrek aan regelmaat en structuur.

Bij 118 gezinnen met 2 kinderen tussen de 4 en 8 jaar werden bij zowel ouders als kinderen vragenlijsten afgenomen die een maat gaven voor de ouder-kindrelatie dan wel de opvoedingsstijl, het gedrag van de kinderen, en de mate van 'household chaos'.

De resultaten van het onderzoek bevestigen de eerder gevonden positieve correlatie tussen chaos en negativiteit in de ouder-kindrelatie. Ook wordt de hypothese ondersteund dat 'household chaos', los van de opvoedingsstijl, op een additieve manier voorspellend is voor het gedrag van kinderen. Dit impliceert dat een gedesorganiseerde thuissituatie een opzichzelfstaande risicofactor is. Tevens zijn er aanwijzingen voor een mediërend effect van chaos op de impact van de opvoedingsstijl gevonden. 'Household chaos' kan dus de effecten van een meer negatieve opvoedingsstijl versterken.

Het onderzoek van Coldwell e.a. is interessant omdat de onderzoeksgroep van kinderen in de schoolgaande leeftijd in dit opzicht relatief weinig is onderzocht. Ook gebruikten eerdere onderzoeken naar de invloed van 'household chaos' voornamelijk cognitieve uitkomstmaten in plaats van het gedrag van het kind. De vraag is natuurlijk of 'household chaos' en apart construct is of een gevolg van andere nadelige sociale of psychologische omstandigheden. Men kan zich bijvoorbeeld afvragen of 'household chaos' niet ook deels het gevolg is van een negatievere opvoedingsstijl. Ook is het niet zeker of de ouder-kindrelatie zoals gemeten in dit onderzoek gelijk te stellen is aan opvoedingsstijl.

Een grotere onderzoeksgroep is nodig om de resultaten te kunnen generaliseren en om meer power te creëren voor het mediërende effect van 'household chaos'. Ook zou onderzocht moeten worden of de resultaten ook toepasbaar zijn op klinische populaties.

Het onderzoek bevestigt wel de heersende

opvatting dat een chaotische omgeving met een gebrek aan structuur en regelmaat een nadelig effect heeft op het gedrag van kinderen, en dat in opvoedingscursussen niet alleen aandacht dient te zijn voor de ouder-kindrelatie maar dat er een belangrijk positief effect behaald kan worden door de ouders te leren meer organisatie en structuur aan te brengen in het gezin, temeer omdat een chaotische omgeving probleemgedrag van het kind kan verergeren.

LITERATUUR

Coldwell, J., Pike, A., & Dunn, J. (2006). Household chaos – links with parenting and child behaviour. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 47, 11, 1116-1122.

M.S. OUDIJN, arts in opleiding tot kinder- en jeugdpsychiater